

Thanatos

ISSN 2242-6280, vol. 1 2/2012

© Suomalaisen kuolemantutkimuksen seura

VARAPUHEENJOHTAJAN TERVEHDYS

Jussi Jalonen

Ei kukaan elä iltaan

yli nornain tahdon.

(Runo-Edda)

Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seura on suoriutunut toiselle vuodelleen, ja *Thanatos*-lehti on vastaavasti saavuttanut toisen numeronsa. Varapuheenjohtajana välitän tässä numerossa lukijoille seuran hallituksen terveiset. Omassa tehtävässäni lisään seuramme hallitukseen tänä kautena hieman alueellista väriä: siinä, missä seuran johto on aiemmin keskittynyt etupäässä pääkaupunkiseudulle, työskentelen itse Tampereella. Hallituksen vanhat jäsenet ovat toki myös viime aikoina hajaantuneet kiitettävästi aina Turkuun ja Jyväskylään myöten, joten seuran edustus eri yliopistokaupungeissa on karttunut varsin mukavasti.

Suomalainen kuolema on lähes aina ollut julkinen puheenaihe, eikä vuosi 2012 ole tehnyt tässä poikkeusta. Kuluneen vuoden aikana yleinen keskustelu on hetkellisesti politisoitunut kysymyksen eutanasiasta, ja sanomalehtien otsikkoja ovat hetkittäin hallinneet synkät uutiset perhesurmista. Kuolemaan johtaneet onnettomuudet ja tapaturmat eivät luonnollisesti ole hävinneet mihinkään. Kirjallisuudessa kuolema on haluttu nähdä lopullisena rauhan ja viileän tyyneyden satamana, olipa poismeno sitten miten väkivaltainen tahansa. Vainajalle itselleen rauha voi kenties ollakin

lopullinen, mutta maanpäällisessä julkisuudessa herättää ennenaikaiseksi koettu kuolema aina kysymyksiä ja ajatustenvaihtoa, jolle halutaan toisinaan antaa moraalinen ja myös poliittinen merkityksensä.

Tieteellisen seuran tehtävä on tuoda kulloiseenkin polemiikkiin tieteentekijäin näkemys, ja tarjota parhaansa mukaan vastauksia – ihmisen tietämyksen valossa – niihin kysymyksiin, jotka yleisö on esittänyt. Nuorena yhdistyksenä on Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seura tässä suhteessa etsimässä yhä hahmoaan. Toiminta asiantuntijayhteisönä on kuitenkin vakiintumassa, ja tulee osaltaan jatkumaan tulevana keväänä Tampereella järjestettävässä Surukonferenssissa, jonka akateemiseen osioon myös Kuolemantutkimuksen Seura ottaa osaa.

Keskustelu kuolemasta on ajankohtaisten asiain ohella ulottunut taas kerran myös historiaan; kuolema on aina ikuista ja pysyy ihmisten muistissa. Kuluvan vuoden elokuussa virisi Tampereella jälleen uusi kiista vuoden 1918 tapahtumista. Julkisen peitsentaiton keskellä toteuttivat sikäläiset tutkijat omaa tehtäväänsä asiantuntijoina ja puuttuivat sisällissotaa käsittelevässä tuoreessa *Verinen Tampere* -populaariteoksessa esitettyihin erheellisiin tietoihin kaupungissa vallinneen valkoisen terrorin mittasuhteista. Tutkijain tekemät korjaukset olivat tervetulleita ja aiheellisia, vaikka kiinnostavampaa oli kenties sittenkin kirjan psykologinen ulottuvuus. Keskustelu osoitti välillisesti, että kuluneesta ajasta huolimatta on yhä monia ihmisiä, joille Tampereen paikallishistorian keskiössä ovat nimenomaan sota, terrori ja sen uhrit – sanalla sanoen, kuolema.

Ajatus nimeämättä jääneistä vainajista ja joukkohautoista, joita ei ole vielä löydetty, mutta joiden on yksittäisen ihmisen mielestä pakko olla olemassa, on omanlainen osoituksensa yksilön häkeltymisestä kuoleman ja sen lopullisuuden edessä. Asiaan kuuluu, että menneen kuoleman on pakko olla mittasuhteiltaan suurempi kuin mitä tiedämme ja voimme perustellusti uskoa. Kiista on myös esimerkki siitä, miten kuolemasta voi toisinaan tulla osa yhteisön identiteettiä, tässä tapauksessa sotatapahtumien saatua oman nurkkauksensa kaupungin olemuksessa. Kuolemasta itsestään on tullut kuolematonta.

Vielä 2000-luvulla on usein muodikasta ylevöittää omaa tutkimusaihettaan kutsumalla sitä ”vaietuksi”, mutta Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seuran käsittelemät teemat ovat

väistämättä aina julkisuuden ja kansalaiskeskustelun valokeilassa. Seuran kaksivuotisjuhlien ajankohta ei tee tästä poikkeusta. Menehtyminen sairavuoteessa; henkirikokset; itsemurhat; kuolema tai tappaminen sodassa; kuolonuhreihin päätyneet tapaturmat ja onnettomuudet; rauhaisa poismeno lempeän vanhuuden päätteeksi; kuolemantutkijan työsarka on loputon. *Thanatos*-lehti pyrkii tässäkin numerossa vakiinnuttamaan asemaansa tasokkaana poikkitieteellisenä julkaisuna, joka voi avartaa suomalaisesta kuolemasta käydyn keskustelun perspektiiviä, sekä myös kannustamaan seuran jäseniä aloitteellisuuteen tässä ajatustenvaihdossa.

Jussi Jalonen, FL, on Suomalaisen Kuolemantutkimuksen Seuran varapuheenjohtaja ja sotahistorian tutkija. Hän on kirjoittanut jääkärieversti, Mannerheim-ristin ritari Eino Polónin elämäkerran, toimittanut onnensoturi Kaarlo Kurkon muistelmien puolankielisen käännöksen ja kirjoittanut ajoittain puolalaiselle liberaalikatoliselle *Tygodnik Powszechny* -viikkolehdele. Hänen valmisteilla oleva väitöskirjatyönsä käsittelee Puolan vuosien 1830-1831 kansannousun kukistamiseen Venäjän armeijan riveissä osallistuneita suomalaisia kaartinsoilaita.